

การกำจัดไนโตรเจนในน้ำเสียด้วยระบบแอกทิเวตเต็ดสลัดจ์และแเอเรตเต็ดลากรูน

นายสุรชัย ใหญ่สว่าง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาวิศวกรรมสุขาภิบาล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2530

ISBN 974-568-263-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

013082

i 10295491

Nitrogen Removal by Activated Sludge System and Aerated Lagoon

Mr. Surachai Yaisawang

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Engineering

Department of Sanitary Engineering

Graduate School

Chulalongkorn University

1987

ISBN 974-568-263-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การกำจัดไนโตรเจนในน้ำเสียด้วยระบบแอกทิเวตเต็ดสลัดจ์

และแเอเรตเตอร์

โดย

นายสรชัย ใหญ่สว่าง

ภาควิชา

วิศวกรรมสุขาภิบาล

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. มั่นสิน คัดหลูเวศม์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย พรรณสวัสดิ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. มั่นสิน คัดหลูเวศม์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วีรวรรณ ปัทมาภีร์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สุรี ชาวเอียง)

สุรชัย ใหญ่สว่าง : การกำจัดไนโตรเจนในน้ำเสียด้วยระบบแอกทิเวตเต็ดสลัดจ์
และแอโรเตเต็ดลาทูน (NITROGEN REMOVAL BY ACTIVATED SLUDGE SYSTEM AND
AERATED LAGOON) : รศ.ดร.มันลิน ตัญกุลเวศม์ , 127 หน้า.

จากการทดลองกำจัดไนโตรเจน (TKN) ในน้ำเสียสิ่งปฏิกูลที่ผ่านการตกตะกอนมาแล้วนั้น
ด้วยระบบแอกทิเวตเต็ดสลัดจ์ และระบบแอโรเตเต็ดลาทูน ภายใต้การควบคุมอายุตะกอน (SRT) ที่ 5
10 15 และ 20 วัน และระยะเวลาพักน้ำ (HRT) 3 5 และ 10 วัน ตามลำดับ พบว่าทั้งอายุตะ-
กอนและระยะเวลาพักน้ำจะต้องสูงกว่า 10 วัน ปฏิกริยาไนตริฟิเคชันจึงจะสามารถเกิดขึ้นได้ แต่ทั้งนี้
ระดับพีเอชและออกซิเจนละลายก็จะต้องมีค่าสูงเพียงพอด้วย สภาพความเป็นด่างในน้ำเสียสิ่งปฏิกูล
มีค่าต่ำกว่าระดับที่ต้องการมากจึงเติมโซเดียมไฮดรอกไซด์เพื่อเพิ่มสภาพความเป็นด่างให้มีปริมาณที่มาก
เกินพอโดยส่วนหนึ่งเข้าไปในปฏิกริยา อีกส่วนหนึ่งทำหน้าที่ควบคุมพีเอชไม่ให้ลดต่ำลงจนปฏิกริยาเกิดขึ้นไม่ได้

ในการกำจัดไนโตรเจนด้วยระบบแอกทิเวตเต็ดสลัดจ์และระบบแอโรเตเต็ดลาทูน ระบบทั้งสอง
มีประสิทธิภาพในการกำจัดไนโตรเจนเท่าเทียมกัน ยกตัวอย่างเช่น ระบบแอกทิเวตเต็ดสลัดจ์สามารถกำจัด
TKN จากความเข้มข้นประมาณ 300 มก./ล. ให้เหลือความเข้มข้นน้อยกว่า 1 มก./ล. ในขณะที่ควบคุม
SRT ให้มีค่ามากกว่า 10 วัน

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงระดับตะกอนที่มีอยู่ในน้ำทิ้งด้วยแล้วระบบแอโรเตเต็ดลาทูนมี
ตะกอนแขวนลอยสูงกว่าระบบแอกทิเวตเต็ดสลัดจ์และมีค่าเกินกว่ามาตรฐานกำหนด ดังนั้นเมื่อเปรียบเทียบ
ความเหมาะสมในการกำจัดไนโตรเจนในน้ำเสียด้วยระบบทั้งสองก่อนที่จะระบายน้ำทิ้งลงสู่ลำน้ำสาธารณะ
จึงพบว่า ระบบแอกทิเวตเต็ดสลัดจ์มีความเหมาะสมในการกำจัดไนโตรเจนมากกว่า และสามารถระบาย
น้ำทิ้งลงสู่ลำน้ำสาธารณะได้ทันที

ภาควิชาวิศวกรรมสุขาภิบาล.....
สาขาวิชาวิศวกรรมสุขาภิบาล.....
ปีการศึกษา2530.....

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
.....

SURACHAI YAISAWANG : NITROGEN REMOVAL BY ACTIVATED SLUDGE SYSTEM AND AERATED LAGOON. THESIS ADVISER : ASSO. PROF. MUNSIN TUNTOOLAVEST ,Ph.D. 127 PP.

In this experimentation , the removal of TKN in the clarified septage was tested by using an activated sludge system and an aerated lagoon system. The activated sludge system had been experimentally operated at SRT of 5, 10, 15 and 20 days while the aerated lagoon system had been operated at HRT of 3, 5, and 10 days. It was found that nitrification could effectively occur at either SRT and HRT of 10 days or more for the activated sludge and the aerated lagoon respectively. At the same time , the pH and DO concentration in both system should be maintained at sufficient high levels. The importance of the alkalinity in the water had been also realized since the nitrification reaction usually consumed tremendous amount of alkalinity. In this case , sodium bicarbonate was added into both systems to supplement for the insufficient alkalinity found in the clarified septage. If no external alkali was added , the pH of the reactors would be markedly decreased and dropped to the level of less than 6

It was also revealed that both activated sludge and aerated lagoon could effectively remove TKN. For example , the TKN concentration could be removed from about 300 or more to less than 1 mg/l. by the activated sludge system operated at the SRT of 10 days or more.

However , the final effluent from the aerated lagoon contained much higher SS concentration than the effluent from the activated sludge system. When considering the final effluent quality goals to meet the Thai effluent standard , the activated sludge system was more appropriate than the aerated lagoon system since the former produced much clearer effluent than the latter.

ภาควิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม.....
สาขาวิชาวิศวกรรมสุขาภิบาล.....
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ
รองศาสตราจารย์ ดร. มั่นสิน ตันกุลเวศม์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ซึ่งท่านได้ให้
คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของการวิจัยมาด้วยดีโดยตลอด

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์วีรวรรณ ปัทมาภีรัต และ รองศาสตราจารย์
สุรี ชาวเอียร ที่ให้ความช่วยเหลือตลอดจนให้คำปรึกษาในด้านการวิเคราะห์หน้าเสีย
อย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณ คุณสุนทรี นิลกานวงศ์ และคุณสุรสิทธิ์ อินทรประชา ที่ได้ให้ความ
ช่วยเหลือในทุกๆด้าน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ในท้องปฏิบัติการภาควิชาวิศวกรรมสุขาภิบาล
ที่ได้ช่วยอำนวยความสะดวกในการวิจัยเป็นอย่างดี และ เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของโครงการวิจัยเพื่อศึกษาความเหมาะสมของระบบกำจัดสิ่งปฏิกูลหนองแวม ซึ่ง
กรุงเทพมหานครได้ให้คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทำการศึกษาวิจัย
จึงขอขอบคุณกรุงเทพมหานครในความอนุเคราะห์ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทุนอุดหนุนการวิจัย
และเจ้าหน้าที่ที่จัดทำสิ่งปฏิกูลมาให้ใช้ในการทดลอง มา ณ. ที่นี้ด้วย

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอมอบคุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้คุณพ่อ คุณแม่ ซึ่งได้
ส่งเสริมการศึกษาของผู้วิจัยมาโดยตลอด จนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

สารบัญเรื่อง

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญเรื่อง	ญ
สารบัญภาพ	ฐ
สารบัญตาราง	ณ
บทที่ 1. บทนำ	1
1.1 คำนำ	1
1.2 วัตถุประสงค์ของไนโตรเจน	2
1.3 ผลเสียต่อสภาพสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากน้ำเสียที่มีสารประกอบ ไนโตรเจน	2
2. วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย	6
2.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
2.2 ขอบเขตของการวิจัย	6
3. ทฤษฎี	7
3.1 การกำจัดไนโตรเจนด้วยวิธีชีวเคมี	7
3.1.1 การกำจัดแอมโมเนียด้วยวิธีชีวสังเคราะห์	7
3.1.2 การกำจัดแอมโมเนียด้วยปฏิกิริยาไนตริฟิเคชัน	8
3.2 สตอยชิโอเมตริก และ จลนศาสตร์ของไนตริฟิเคชัน	8
3.2.1 สตอยชิโอเมตริกของไนตริฟิเคชัน	8
3.2.2 จลนศาสตร์ของไนตริฟิเคชัน	11
4. การวางแผนการวิจัย	20
4.1 แผนการทดลอง	29
4.1.1 ระบบแอกทีเวตเต็ดสลัดจ์	29
4.1.2 ระบบแอโรบิกแอกทีเวตเต็ดสลัดจ์	30

สารบัญเรื่อง (ต่อ)

	หน้า
4.2 การเตรียมน้ำเสียสิ่งปฏิกูล	31
4.3 เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลอง	32
4.4 การเก็บตัวอย่างและการวิเคราะห์ตัวอย่างน้ำต่างๆ	38
5. ผลการทดลอง	43
5.1 ผลการทดลองระบบแอกทีเวตเต็ดสลัดจ์ เมื่อควบคุม SRT เท่ากับ	
5 10 15 และ 20 วัน	43
5.1.1 ระดับของซีไอ พีเอช อุณหภูมิ และ	
สภาพความเป็นด่าง	43
5.1.2 ความเข้มข้นซีไอดี และ ตะกอนแขวนลอย	43
5.1.3 ความเข้มข้นไนโตรเจนในรูปต่างๆ	56
5.2 ผลการทดลองระบบแอโรเทคเตคลาทอน เมื่อควบคุม HRT เท่ากับ	
3 5 และ 10 วัน	62
5.2.1 ระดับของซีไอ พีเอช อุณหภูมิ และ	
สภาพความเป็นด่าง	64
5.2.2 ความเข้มข้นซีไอดี และ ตะกอนแขวนลอย	67
5.2.3 ความเข้มข้นไนโตรเจนในรูปต่างๆ	73
6. การวิจารณ์ผลการทดลอง	79
6.1 อิทธิพลที่มีผลกระทบต่อการทำงานของไนโตรเจน (TKN)	79
6.1.1 อิทธิพลของ SRT และ HRT	79
6.1.2 อิทธิพลของสภาพความเป็นด่าง และ ระดับพีเอช	82
6.1.3 อิทธิพลของออกซิเจนละลาย และ อุณหภูมิ	86
6.2 สมดุลย์ของไนโตรเจน ในระบบแอกทีเวตเต็ดสลัดจ์ และ	
ระบบแอโรเทคเตคลาทอน	86
6.3 การวิเคราะห์ทางจลนศาสตร์	90
6.3.1 การวิเคราะห์ค่า y_g และ k_d	91

สารบัญเรื่อง (ต่อ)

ฎ

หน้า

6.3.2	การวิเคราะห์ค่า K_s และ q_{max}	92
6.3.3	การวิเคราะห์ค่า μ_{max}	94
6.3.4	การเปรียบเทียบค่าคงที่ทางจลนศาสตร์ที่ได้จากการทดลอง กับค่าคงที่ทางจลนศาสตร์ จากผลงานวิจัยที่ผ่านมา	96
6.4	ความแตกต่างของประสิทธิภาพในการกำจัดไนโตรเจน (TKN) และประสิทธิภาพในการกำจัด ซีโอดี	98
7.	สรุปผลการทดลอง และ ข้อเสนอแนะ	100
7.1	สรุปผลการทดลอง	100
7.2	ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต	101
	เอกสารอ้างอิง	103
	ภาคผนวก	109
	ประวัติผู้เขียน	127

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1	3
3.1	16
3.2	16
3.3	18
3.4	19
3.5	23
3.6	25
4.1	34
4.2	35
4.3	36
4.4	37
4.5	39
4.6	40
5.1	44
5.2	46
5.3	48
5.4	50

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
5.5 แสดงความเข้มข้นซีโอดี และ ตะกอนแขวนลอย (MLSS) ระบบแอกทิเวตเต็ดสลัดจ์ เมื่อควบคุม SRT เท่ากับ 10 วัน	52
5.6 แสดงความเข้มข้นซีโอดี และ ตะกอนแขวนลอย (MLSS) ระบบแอกทิเวตเต็ดสลัดจ์ เมื่อควบคุม SRT เท่ากับ 20 วัน	54
5.7 แสดงความเข้มข้นซีโอดี และ ตะกอนแขวนลอย (MLSS) ระบบแอกทิเวตเต็ดสลัดจ์ เมื่อควบคุม SRT เท่ากับ 5 วัน	55
5.8 แสดงความเข้มข้นซีโอดี และ ตะกอนแขวนลอย (MLSS) ระบบแอกทิเวตเต็ดสลัดจ์ เมื่อควบคุม SRT เท่ากับ 15 วัน	57
5.9 แสดงความเข้มข้นไนโตรเจนในรูปต่างๆ ระบบแอกทิเวตเต็ดสลัดจ์ เมื่อควบคุม SRT เท่ากับ 10 วัน	59
5.10 แสดงความเข้มข้นไนโตรเจนในรูปต่างๆ ระบบแอกทิเวตเต็ดสลัดจ์ เมื่อควบคุม SRT เท่ากับ 20 วัน	60
5.11 แสดงความเข้มข้นไนโตรเจนในรูปต่างๆ ระบบแอกทิเวตเต็ดสลัดจ์ เมื่อควบคุม SRT เท่ากับ 5 วัน	61
5.12 แสดงความเข้มข้นไนโตรเจนในรูปต่างๆ ระบบแอกทิเวตเต็ดสลัดจ์ เมื่อควบคุม SRT เท่ากับ 15 วัน	63
5.13 แสดงระดับของซีไอ พีเอช อุณหภูมิ และ สภาพความเป็นด่าง ระบบแอเรตเต็คลากูน เมื่อควบคุม HRT เท่ากับ 10 วัน	65
5.14 แสดงระดับของซีไอ พีเอช อุณหภูมิ และ สภาพความเป็นด่าง ระบบแอเรตเต็คลากูน เมื่อควบคุม HRT เท่ากับ 5 วัน	66
5.15 แสดงระดับของซีไอ พีเอช อุณหภูมิ และ สภาพความเป็นด่าง ระบบแอเรตเต็คลากูน เมื่อควบคุม HRT เท่ากับ 3 วัน	68
5.16 แสดงความเข้มข้นซีโอดี และ ตะกอนแขวนลอย (MLSS) ระบบแอเรตเต็คลากูน เมื่อควบคุม HRT เท่ากับ 10 วัน	70
5.17 แสดงความเข้มข้นซีโอดี และ ตะกอนแขวนลอย (MLSS) ระบบแอเรตเต็คลากูน เมื่อควบคุม HRT เท่ากับ 5 วัน	71

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
5.18 แสดงความเข้มข้นซีโอที และ ตะกอนแขวนลอย (MLSS) ระบบแเอเรตเต็คลาถูณ เมื่อควบคุม HRT เท่ากับ 3 วัน	72
5.19 แสดงความเข้มข้นไนโตรเจนในรูปต่างๆ ระบบแเอเรตเต็คลาถูณ เมื่อควบคุม HRT เท่ากับ 10 วัน	74
5.20 แสดงความเข้มข้นไนโตรเจนในรูปต่างๆ ระบบแเอเรตเต็คลาถูณ เมื่อควบคุม HRT เท่ากับ 5 วัน	75
5.21 แสดงความเข้มข้นไนโตรเจนในรูปต่างๆ ระบบแเอเรตเต็คลาถูณ เมื่อควบคุม HRT เท่ากับ 3 วัน	77
6.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง SRT กับประสิทธิภาพในการกำจัด ไนโตรเจนในระบบแอกทีเวตเต็คสลัจ์	81
6.2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง HRT กับ ประสิทธิภาพในการกำจัด ไนโตรเจนในระบบแเอเรตเต็คลาถูณ	81
6.3 แสดงความสัมพันธ์ทางเส้นตรงระหว่าง q กับ $1/\theta_c$ ด้วย Least Square Method โดยใช้ข้อมูลที่ใ้จากการควบคุม SRT เท่ากับ 10 15 และ 20 วัน ในระบบแอกทีเวตเต็คสลัจ์	93
6.4 แสดงความสัมพันธ์ทางเส้นตรงระหว่าง $1/q$ และ $1/S$ ด้วย Least Square Method โดยใช้ข้อมูลที่ใ้จากการควบคุม SRT เท่ากับ 5 10 15 และ 20 วัน ในระบบแอกทีเวตเต็คสลัจ์	95

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1	ค่าคงที่ทางจลนศาสตร์ของแมคทีเรียในปฏิกิริยาไนตริฟิเคชัน 13
3.2	สารอินทรีย์ต่างๆ ที่ชลอการเกิดปฏิกิริยาไนตริฟิเคชัน ในระบบแอกทีเวตเต็ดสลัดจ์ 28
4.1	การเปลี่ยนแปลง Solids Retention Time โดยการเปลี่ยน อัตราการระบายตะกอนออกจากถังเติมอากาศ 29
4.2	การเปลี่ยนแปลง Hydraulic Retention Time โดยการเปลี่ยน อัตราการป้อนน้ำเสีย 30
4.3	แผนการเก็บตัวอย่างและความถี่ในการวิเคราะห์น้ำเสียสิ่งปฏิกูล 42
6.1	แสดงการเปรียบเทียบความเข้มข้นของไนโตรเจน (TKN) และ สภาพความเป็นด่าง (Alkalinity) ที่ใช้ไปในปฏิกิริยาไนตริฟิเคชัน ในระบบแอกทีเวตเต็ดสลัดจ์ 83
6.2	แสดงการเปรียบเทียบความเข้มข้นของไนโตรเจน (TKN) และ สภาพความเป็นด่าง (Alkalinity) ที่ใช้ไปในปฏิกิริยาไนตริฟิเคชัน ในระบบแอโรบิก 84
6.3	สมมูลย์ไนโตรเจน ในระบบแอกทีเวตเต็ดสลัดจ์ 87
6.4	สมมูลย์ไนโตรเจน ในระบบแอโรบิก 88
6.5	แสดงค่าเฉลี่ยข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ค่าคงที่ทางจลนศาสตร์ ในระบบแอกทีเวตเต็ดสลัดจ์ 91
6.6	แสดงการเปรียบเทียบค่าคงที่ทางจลนศาสตร์ที่ได้จากการทดลอง กับการรายงานของ Sharma และ Ahler 97
6.7	แสดงการเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการกำจัดไนโตรเจน (TKN) กับประสิทธิภาพในการกำจัดซีโอดี 99